ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*

Factors Affecting of Teacher Professional Training Success Rajabhat Uttaradit University

มานี แสงหิรัญ (Manee Sanghirun)**
พนมพร ศิริถาพร (Panomporn Sirithaporn)***
สุกัญญา รุจิเมธาภาส (Sukunya Rujimethabhas)****

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และเพื่อตรวจสอบโมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ใช้วิธีวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูปีการศึกษา2556จำนวน 136 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Lisrel 8.72

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั้งการศึกษาเอกสารและงานวิจัย รวมทั้งการสัมภาษณ์นักศึกษา พบว่า ความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีตัวแปรสังเกตคือ ความพึงพอใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เจตคติต่อวิชาชีพครู และเกรดเฉลี่ยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั้งสองภาคเรียน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีทั้งหมด 4 ตัวแปรแฝง ตัวแปรแฝงแรก คือคุณลักษณะนักศึกษา ซึ่งมีตัวแปรสังเกตคือ บุคลิกภาพของนักศึกษา เกรดเฉลี่ยวิชาเอก และเกรดเฉลี่ยวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน 1,2และ3 ตัวแปรแฝงที่สองคือ การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ ที่มีตัวแปรสังเกต 2 ตัว คือ ระบบการนิเทศ และการสัมมนาระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับตัวแปรแฝงที่สามคือคุณภาพโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมีตัวแปรสังเกตคือ ความเอาใจใส่ของครูพี่เลี้ยง และการสนับสนุนของคณะผู้บริหารโรงเรียน ส่วนตัวแปรแฝง

* เพื่อเผยแพร่ผลการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อคณะที่รับผิดชอบการผลิตครู
The article aims to disseminate research results, it benefits for the Faculty of Education.

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
Assist Prof Dr, Faculty of Education, Rajabhat Uttaradit University. m-san @ hotmail.com
*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
Assist Prof, Faculty of Education, Rajabhat Uttaradit University. pasirin @ hotmail.com
**** ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
Dr., Faculty of Education, Rajabhat Uttaradit University. r.sukunya @ uru.ac.th

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

สุดท้ายคือ อุปนิสัยเพื่อนร่วมหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งมีตัวแปรสังเกตคือ ความมีน้ำใจช่วยเหลือกันและความสามัคคี

หลังจากนำโมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมาตรวจสอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ **(Chi-square=56.74, P = 0.1521, RMSEA=0.39,GFI=0.93,AGFI=0.89)**และปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดคือคุณลักษณะนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งมีอิทธิพลทั้งหมด 0.61 รองลงมาคือ การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ ซึ่งมีอิทธิพลทั้งหมด 0.56 ส่วนคุณภาพโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และอุปนิสัยเพื่อนร่วมหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีเพียงอิทธิพลทางตรง 0.13 และ 0.33 ตามลำดับ

คำสำคัญ : ประสบการณ์วิชาชีพครู

Abstract

The purposes of the research were 1) to study factors affecting teacher professional training success and 2) to examine a structural equation model of factors affecting teacher professional training success with empirical data. The qualitative and quantitative methods were used. The samples selected by stratified sampling technique consisted of 136 teacher professional training students in 2556 academic year. The data were collected by using interview and rating scale questionnaires. The data were analyzed by Lisrel8.72

The research findings were as follows:

1) The teacher professional training success cloud be measured by satisfactions of teacher professional training students, attitudes towards teacher career and means of grading scores of professional experience subject in two semesters. There were four factors affecting teacher professional training success. Firstly, attribute of teacher professional training cloud be measured by personal of teacher professional training students, mean of grading scores of field and mean of grading scores of teacher professional experience subject 1,2,3. Secondly, system teacher professional training management of the Faculty of Education cloud be measured by system of advisor and the seminar during teacher professional training periods. Thirdly, members of teacher professional training's nature in the same school cloud be by measured helpfulness and unity. Finally, school qualities of teacher professional training cloud be measured by the concerns of mentor teachers and the support of administrators.

2) The structural equation model of factors affecting teacher professional training success corresponded the empirical data. (Chi-square = 56.74, P-value = 0.1521, RMSEA = 0.39, GFI = 0.93, AGFI = 0.89). The most factor affecting teacher professional training success was the attribute of teacher professional training students, 0.61. The second was system teacher professional training management of the Faculty of Education, 0.56. The school qualities of teacher professional training and the members of teacher professional training's nature in the same school were 0.13 and 0.33 respectively.

Keywords : Teacher professional training

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทันต่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ประเทศใดที่ประชากรได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ประเทศนั้นก็จะประสบความสำเร็จทุกด้าน เพราะการพัฒนาประเทศต้องอาศัยกำลังคนและกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาสังคม กระบวนการทางการศึกษาซึ่งจะช่วยให้บุคคลรู้จักหาความรู้ที่เป็นประโยชน์ มีสติปัญญามีการตัดสินใจที่ดี มีคุณธรรมและศีลธรรม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ซึ่งการศึกษาจะทำหน้าที่ดังกล่าวได้นั้นต้องอาศัยครู ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเตรียมครูที่มีความสามารถและความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ทั้งด้านวิชาการ ด้านการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม และความประพฤติ รวมถึงด้านการวัดและประเมินผลด้วย

กระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนาระบบและกระบวนการผลิตครูใหม่โดยการออกแบบหลักสูตรผลิตครู หลักสูตร 5 ปี ในปี พ.ศ. 2547 ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาคุณภาพของนักศึกษาครู ซึ่งเป็นปัญหาหลักของการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2546.) โดยคาดหวังว่าจะสร้างครูที่มีความรู้ลึกซึ้งทางวิชาการ มีความเชี่ยวชาญในทางปฏิบัติ และมีจิตวิญญาณในการเป็นครู สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ ตามแนวทางการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรครู 5 ปี จัดการศึกษาโดยให้นักศึกษาต้องศึกษาวิชาเอกในหน่วยกิตที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งเพิ่มหน่วยกิตการฝึกปฏิบัติงาน และกิจกรรมปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นครู และให้ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นเวลา 1 ปี

การผลิตครูเพื่อให้ได้ครูที่ดีมีคุณภาพและมีวิญญาณความเป็นครูนั้น ถ้าจะศึกษาหาความรู้ภาคทฤษฎีแต่เพียงอย่างเดียวคงจะเป็นไปไม่ได้ จำเป็นต้องมีการฝึกภาคปฏิบัติให้มากเพียงพอ จนสามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างดี มีความมั่นใจ และเชื่อมั่นในการทำงาน อันจะนำไปสู่ความรัก ความศรัทธาในอาชีพครูอย่างแท้จริง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกระบวนการภาคปฏิบัติ เปรียบเสมือนเป็นหัวใจของการผลิตครู เป็นประสบการณ์ที่จำเป็นและสำคัญยิ่ง เพราะเป็นช่วงสำคัญที่นักศึกษาครูจะได้ตรวจสอบตนเอง โดยนำทฤษฎีที่ได้จากการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ไปประยุกต์สู่ภาคปฏิบัติได้เหมาะสมมากน้อยเพียงใด เป็นโอกาสสำคัญที่นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์ภายใต้การแนะนำของอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ ได้รู้จักนักเรียน ได้ฝึกทำงานร่วมกับเพื่อน

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

นักศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนและชุมชน ฝึกความรับผิดชอบ ความอดทน ความมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น ตลอดจนสามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นในทุกๆด้าน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ได้ดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อผลิตครู หลักสูตร 5 ปี ตั้งแต่ ปีการศึกษา 2547 จนถึงปีการศึกษา 2555 จึงได้ปรับปรุงหลักสูตร และดำเนินการจัดการศึกษาจำนวน 7 สาขาวิชา คือ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ทั่วไป คอมพิวเตอร์ สังคมศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และการศึกษาปฐมวัย ซึ่งนักศึกษาที่เรียนหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555 จะต้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา 1 ปี ในปีการศึกษา 2559

แต่เนื่องจากการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อผลิตครู ของคณะครุศาสตร์ที่ผ่านมา ยังไม่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่จะทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักศึกษาที่เรียนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตฉบับ ปรับปรุง พ.ศ.2555 ซึ่งจะต้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2559 ผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อให้ได้สารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์ ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีอะไรบ้าง และมีตัวแปรสังเกตได้อะไรบ้าง
2. โมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
2. เพื่อตรวจสอบโมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาซึ่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ครบทั้ง 2 ภาคเรียน ปีการศึกษา 2556 (มิ.ย. 2556 - มี.ค. 2557) โดยใช้วิธีการศึกษาทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัย เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ รวมทั้งตัวแปรสังเกตของแต่ละปัจจัย
2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จากการสัมภาษณ์นักศึกษาระหว่างวันที่ 15 – 31 ตุลาคม 2556 ซึ่งเป็นช่วงที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จบภาคเรียนที่ 1 จำนวน 14 คน (สาขาวิชาเอกละ 2 คน) ครอบคลุมพื้นที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั้ง 5จังหวัด คือ พิษณุโลก อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน และ สุโขทัย

3. ศึกษาด้วยวิธีการสอบถามกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 136 คน เพื่อตรวจสอบ โมเดล กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระหว่างวันที่ 16 ก.พ. – 15 มี.ค. 2557

นิยามศัพท์เฉพาะ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ความเป็นครูทุกด้านของนักศึกษาในสถานการณ์จริงที่โรงเรียนฝึกประสบการณ์ เสมือนเป็นครูประจำการคนหนึ่ง โดยใช้ระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์ 2 ภาคเรียน

ความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง ผลจากการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู 1 ปี ทำให้นักศึกษา ความพึงพอใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การมีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ดี และเกรดเฉลี่ยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั้งสองภาคเรียน

คุณลักษณะนักศึกษา หมายถึง ความประพฤติ การปฏิบัติตนของนักศึกษาแต่ละคน โดยสามารถสังเกตได้จาก บุคลิกภาพของนักศึกษา เกรดวิชาเอก และเกรดเฉลี่ยวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน 1,2,3

การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ หมายถึง การบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดให้นักศึกษาชั้นปีที่ 5 ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยการจัดระบบการนิเทศ และการจัดสัมมนาระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถปรับแก้ไขได้ทันเวลา

อุปนิสัยเพื่อนร่วมหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง นักศึกษาที่ร่วมฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนเดียวกันซึ่งมีหลายสาขาวิชา แต่เมื่อมาปฏิบัติงานในสถานที่เดียวกันแล้วมีน้ำใจช่วยเหลือกันอย่างจริงใจ และมีความสามัคคีกัน

คุณภาพโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง การที่สถานศึกษาซึ่งนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้ดูแล เอาใจใส่ ฝึกความเป็นครูให้กับนักศึกษา ซึ่งสังเกตได้จาก การดูแลเอาใจใส่ของครูพี่เลี้ยง และการสนับสนุนของผู้คณะบริหารโรงเรียน

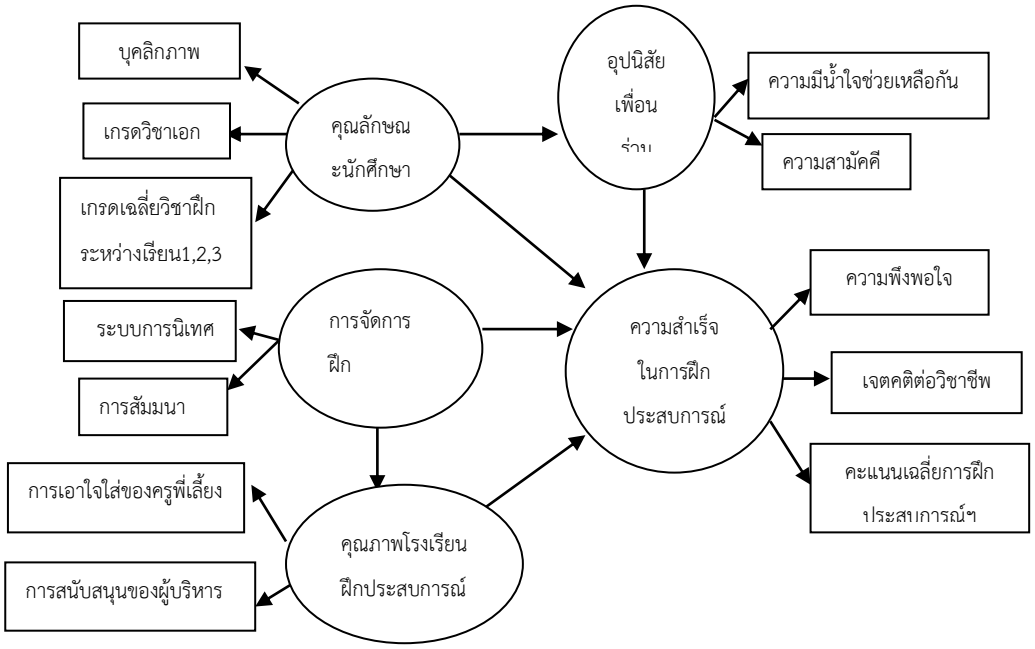
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การวิจัยนี้ทำให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมปัจจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเอื้อต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษายิ่งขึ้น

2. ได้แนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ต่อไป

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาซึ่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ครบทั้ง 2 ภาคเรียน ปีการศึกษา 2556 (มิถุนายน 2556 – มีนาคม 2557) โดยใช้วิธีการศึกษาทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ซึ่งดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัย เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ รวมทั้งตัวแปรสังเกตของแต่ละปัจจัย

2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จากการสัมภาษณ์นักศึกษาระหว่างวันที่ 15 – 31 ตุลาคม 2556 ซึ่งเป็นช่วงที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จบภาคเรียนที่ 1 จำนวน 14 คน (สาขาวิชาเอกละ 2 คน) ครอบคลุมพื้นที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั้ง 5จังหวัด คือ อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน พิษณุโลก และสุโขทัย สังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัย รวมทั้งการสัมภาษณ์นักศึกษา นำมาสร้างโมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3. สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งได้มีการหาคุณภาพทั้งความตรงและความเที่ยง คือ ตรวจสอบความตรง โดยการขอความอนุเคราะห์กับอาจารย์คณะครุศาสตร์ จำนวน 5 คน พิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อ พบว่าทุกข้อคำถาม มีค่า IOC เกิน 0.5 ทั้งนี้มีบางข้อคำถามได้ปรับปรุงภาษา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปทดลองเก็บข้อมูลกับนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง ด้วยวิธีของ ครอนบัค พบว่าได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ

0.87 และเมื่อได้เครื่องมือที่มีคุณภาพทั้งความตรงและความเที่ยงแล้ว จึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 136 คน ซึ่งเป็นจำนวนนักศึกษาทั้งหมด โดยหักนักศึกษาที่เป็นกลุ่มทดลองเพื่อหาคุณภาพด้านความเที่ยงออก 30 คน (ประชากรจำนวนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูพ.ศ.2557 ทั้งหมด 166 คน) สำหรับการเก็บข้อมูลจากนักศึกษา 136 คน นั้นได้ใช้หลักการที่มีผู้เสนอแนะไว้หลายท่านประกอบกัน โดยอ้างอิงจากงานวิจัยของ มานี แสงหิรัญ (2551) ซึ่งได้สรุปไว้ดังนี้ Hair and others และ Kolloway (Hair and others,1998 ; Kolloway,1998 อ้างอิงใน ศิริพร พูลรักษ์, 2547, หน้า 69) เสนอแนะว่าให้ใช้กฎ rule of thumb คือใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 5 – 20 คน ต่อ 1 ตัวแปรสำหรับการวิจัย ส่วน Stevens (Stevens,1986, p.345 อ้างอิงใน ทัศนีย์ บุญเติม, 2539, หน้า 72) เสนอแนะว่า ถ้าเป็นการศึกษาโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบแล้ว จำนวนตัวอย่างต่ำสุดควรเป็น 5 คน ต่อ 1 ตัวแปร แต่ไม่ควรต่ำกว่า 100 คน สำหรับการวิเคราะห์แต่ละครั้งสอดคล้องกับ Anderson and Gerbing (Anderson and Gerbing, 1984, pp. 155-173 อ้างอิงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 54) กล่าวว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบความตรงของโมเดลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันที่มีขนาดกลุ่มตัวอย่างต่ำกว่า 100 หน่วย พบว่ามีโอกาสมากที่จะปฏิเสธสมมุติฐานในการทดสอบค่าไคสแควร์

ทั้งนี้ได้เก็บข้อมูลในช่วงระหว่างวันที่ 16 ก.พ. – 15 มี.ค. 2557 โดยให้นักศึกษาส่งข้อมูลเป็นรายโรงเรียน ที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์

4. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ทราบอิทธิพลของปัจจัยแต่ละตัวที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้วยโปรแกรม LISREL 8.72

ผลการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และเพื่อตรวจสอบโมเดลของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย รวมทั้งสัมภาษณ์นักศึกษา สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

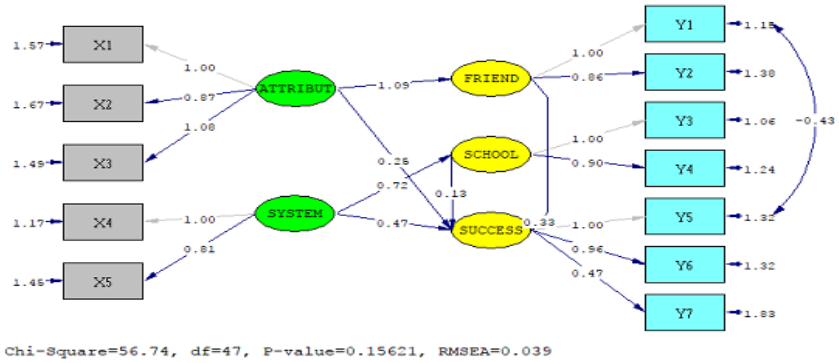
Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ตารางที่ 1 แหล่งข้อมูลของตัวแปรสังเกตในแต่ละปัจจัย

ปัจจัย	ตัวแปรสังเกต	เอกสาร/งานวิจัย	สัมภาษณ์
คุณลักษณะนักศึกษา	1. บุคลิกภาพ	-	√
	2. เกรดวิชาเอก	√	-
	3. เกรดเฉลี่ยวิชาฝึกระหว่างเรียน 1,2,3	-	√
การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์	1. การจัดระบบนิเทศ	√	√
	2. การสัมมนาระหว่างฝึกฯ	√	√
อุปนิสัยเพื่อนร่วมหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	1. ความมีน้ำใจช่วยเหลือกัน	-	√
	2. ความสามัคคี	-	√
คุณภาพสถานศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	1. ความเอาใจใส่ของครูพี่เลี้ยง	√	√
	2. การสนับสนุนของผู้บริหาร	√	√
ความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	1. ความพึงพอใจของนักศึกษา	√	√
	2. เจตคติต่อวิชาชีพครู	√	√
	3. เกรดเฉลี่ยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	√	√

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีทั้งหมด 4 ปัจจัย โดยปัจจัยแรกคือ คุณลักษณะนักศึกษา ซึ่งสังเกตได้จาก บุคลิกภาพ เกรดวิชาเอก และเกรดเฉลี่ยรายวิชาฝึกระหว่างเรียน 1,2,3 ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร/งานวิจัย และการสัมภาษณ์นักศึกษา ส่วนปัจจัยที่สองคือ การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งสังเกตได้จาก การจัดระบบนิเทศ และการสัมมนาระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งนี้ได้จากการศึกษาเอกสาร/งานวิจัย และการสัมภาษณ์นักศึกษา ปัจจัยที่สามคือเพื่อนร่วมหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งสังเกตได้จาก ความมีน้ำใจช่วยเหลือกัน และความสามัคคีทั้งนี้ได้จากการศึกษาเอกสาร/งานวิจัย และการสัมภาษณ์นักศึกษา สำหรับปัจจัยที่สี่คือสถานศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งสังเกตได้จาก ความพึงพอใจของนักศึกษา ความพึงพอใจของนักศึกษา และเกรดเฉลี่ยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งนี้ได้จากการศึกษาเอกสาร/งานวิจัย และการสัมภาษณ์นักศึกษา ส่วนปัจจัยที่เป็นตัวแปรตามคือ ความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งสังเกตได้จาก ความพึงพอใจของนักศึกษา เจตคติต่อวิชาชีพครู และเกรดเฉลี่ยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งนี้ได้จากการศึกษาเอกสาร/งานวิจัย และการสัมภาษณ์นักศึกษา

ผลการตรวจสอบโมเดลของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังรูปที่ 1 ต่อไปนี้

ATTRIBUTE= คุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

SYSTEM =การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์

FRIEND= อุปนิสัยของเพื่อนร่วมหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

SCHOOL= คุณภาพของโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

SUCCESS =ความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

X1 = บุคลิกภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

X2 = เกรดวิชาเอกของนักศึกษา

X3 = เกรดเฉลี่ยรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1,2,3

X1 = บุคลิกภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

X2 = เกรดวิชาเอกของนักศึกษา

X3 = เกรดเฉลี่ยรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1,2,3

X4 = ระบบการนิเทศ

X5 = การสัมมนาระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Y1 = การมีน้ำใจช่วยเหลือของเพื่อน

Y2 = ความสามัคคี

Y3 = ความเอาใจใส่ของครูพี่เลี้ยง

Y4 = การสนับสนุนของคณะผู้บริหาร

Y5 = ความพึงพอใจของนักศึกษา

Y6 = เจตคติต่อวิชาชีพครู

Y7 = เกรดเฉลี่ยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

สำหรับค่าอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแสดงได้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ตัวแปรตาม	อิทธิพล	ตัวแปรต้น			
		Attribute	System	Friend	School
Friend	อิทธิพลตรง	1.09	-	-	-
	อิทธิพลอ้อม	-	-	-	-
	อิทธิพลรวม	1.09	-	-	-
school	อิทธิพลตรง	-	0.72	-	-
	อิทธิพลอ้อม	-	-	-	-
	อิทธิพลรวม	-	0.72	-	-
success	อิทธิพลตรง	0.25	0.47	0.33	0.13
	อิทธิพลอ้อม	0.36	0.09	-	-
	อิทธิพลรวม	0.61	0.56	-	-

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณลักษณะนักศึกษา มีอิทธิพลโดยรวมต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มากที่สุด คือ 0.61 โดยที่มีอิทธิพลทางตรง 0.25 และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านอุปนิสัยเพื่อนร่วมหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 0.36 ส่วนปัจจัยที่ส่งผลรองลงมาคือ การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ ซึ่งมีอิทธิพลรวม 0.56 โดยที่มีอิทธิพลทางตรง 0.47 และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านคุณภาพโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 0.09ส่วนปัจจัยคุณภาพโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีอิทธิพลทางตรง 0.13 ปัจจัยอุปนิสัยเพื่อนร่วมหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีอิทธิพลทางตรง 0.33

การอภิปรายผล

ความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งพบว่าวัดได้จาก ความพึงพอใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา เจตคติต่อวิชาชีพครู และเกรดเฉลี่ยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2 ภาคเรียน นั้น สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ความพึงพอใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา น่าจะเป็นเพราะ เมื่อคนทำงานใดๆ แล้วเกิดความรู้สึกพึงพอใจในการที่จะทำงานนั้นๆ ก็จะมีความสุข ทุ่มเททำงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ มีความรับผิดชอบ ซึ่งคุณลักษณะทั้งหมดดังกล่าวอาจเรียกได้ว่ามีแรงจูงใจในการทำงานจนลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เมื่อได้รับมอบหมายให้สอนนักเรียนในชั้นใดๆ ย่อมทำหน้าที่อย่างเต็มความรู้ ความสามารถ พยายามทำทุกวิธีการเพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รู้และเข้าใจในสิ่งที่ตนเองสอน ซึ่งถึงแม้งานจะเหนื่อย แต่การทำให้คนมีความรู้มากขึ้น ย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความสุข และยิ่งมีความสุขและความภาคภูมิใจ เมื่อนักเรียนเรียกว่า “ครู” ฉะนั้นเมื่อมีความสุข ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานก็เกิดขึ้น ย่อมส่งผลต่อความสำเร็จของงานที่ปฏิบัติ ดังได้กล่าวไว้เบื้องต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญาพร ฐิติพงศ์ และ ประสพชัย พสุนนท์ (2559) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับประสิทธิภาพงานด้านคุณภาพงาน

ของบุคลากร บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพิร์ท คอนสตรัคชั่น จำกัด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สามารถอธิบายความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านคุณภาพ ได้ร้อยละ 64

การปฏิบัติหน้าที่ครู จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู เพราะคนที่มีเจตคติที่ดี ย่อมทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ เจตคติเป็นสภาพของจิตใจของบุคคลที่มีแนวโน้มแสดงออกมาทางพฤติกรรม ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทิศทางบวก ทิศทางลบ หรือเป็นกลาง และเป็นตัวการสำคัญที่กำหนดแนวทางในการแสดงออกของพฤติกรรม ถ้าบุคคลมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพใดก็จะพยายามที่จะประกอบอาชีพนั้นให้บังเกิดผลตามที่มุ่งหวัง จนทำให้งานสำเร็จลุล่วงด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับ Anderson (1994: 380) ที่กล่าวไว้ว่า เจตคติเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการให้การศึกษาทั้งในส่วนที่เป็นวิธีการและเป้าหมายสุดท้ายของการศึกษา เจตคติจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ลักษณะนิสัยของนักเรียนทั้งที่อยู่ในห้องเรียน บ้าน กลุ่มเพื่อน ตลอดจนการเลือกประกอบอาชีพ รวมทั้ง Fishbein and Ajzen อ้างอิงใน ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2536 : 56) กล่าวไว้ว่า เจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หมายถึง ผลรวมของการประเมินความเชื่อที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น และเจตคติ เป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งเกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งในแง่ที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมและเป็นผลอันเนื่องมาจากพฤติกรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มานี แสงหิรัญ (2551) ที่พบว่าเจตคติต่อวิชาชีพครูมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อคุณลักษณะความเป็นครู เพราะเจตคติเป็นความคิด ความรู้สึกของบุคคลที่มีอารมณ์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่างๆตามการรับรู้ของตนเองไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ดังนั้นเมื่อนักศึกษาเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตระหนักถึงคุณค่าของวิชาชีพครู หรือเกิดความภาคภูมิใจในสาขาวิชาที่ตนเรียน ย่อมมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความเอาใจใส่ต่อเนื้อหาวิชาที่สอน และพยายาม จัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความเต็มใจและมีความสุข รวมทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2543) ที่พบว่า เจตคติต่ออาชีพครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและยังสอดคล้องกับ ชวนชัย สาธุชน (2538)ที่พบว่าเจตคติต่อวิชาชีพครูมีความสัมพันธ์ทางลบ กับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูน้อย ส่วนนักศึกษาที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่ออาชีพครูมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมาก

สำหรับเกรดเฉลี่ยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2 ภาคเรียน อาจเป็นเพราะ เนื่องจากนักศึกษาซึ่งกำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนี้เป็นการเรียนรายวิชาที่ต้องนำความรู้ หรือทฤษฎีต่างๆ ที่ได้เรียนมาเป็นเวลา 4 ปี มาปฏิบัติในสถานการณ์จริง ซึ่งต้องใช้เวลาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นเวลา 1 ปี หรือ 2 ภาคเรียน โดยมีหน่วยกิตการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งหมด 10 หน่วยกิต แบ่งเป็นภาคเรียนละ 6 หน่วยกิต

ดังนั้นแต่ละภาคเรียน นักศึกษาจะได้รับผลการประเมิน หรือเกรด ซึ่งสามารถเป็นไปได้ทั้งหมดทุกระดับ ซึ่งตามธรรมชาติของนักศึกษาเมื่อเรียนรายวิชาใด ก็ย่อมต้องการผลการเรียนในวิชานั้นๆ ในระดับดี ซึ่งจะถือว่าเขาประสบความสำเร็จในวิชานั้นๆ ฉะนั้นทุกคนที่มาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ต้องมุ่งหวังที่จะได้รับเกรดดีๆแน่นอน โดยตั้งใจทำงานเต็มที่ด้วยความรับผิดชอบ เต็มกำลังความสามารถ มีความจริงใจในการทำงาน ย่อมส่งผลต่อผู้ปฏิบัติ เพราะทุกคนสามารถรับรู้ได้ทั้งนักเรียน ครูในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ย่อมส่งผลต่อการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพราะแบบประเมินผลจะประกอบไปด้วย

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

คะแนนที่มีจาก 3 ส่วนคือ ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และงานหรือโครงการต่างๆที่เป็นส่วนรวมของหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การได้รับผลการประเมินรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามการปฏิบัติตนของนักศึกษาอย่างยุติธรรม จึงถือเป็นความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษามามีทั้งหมด 4 ปัจจัย คือ คุณลักษณะนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ อุปนิสัยของเพื่อนร่วมหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และ คุณภาพโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

คุณลักษณะนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มากที่สุด ด้วยอิทธิพลรวม 0.61 เป็นอิทธิพลตรง 0.25 และเป็นอิทธิพลทางอ้อมผ่าน อุปนิสัยของเพื่อนร่วมหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 0.36 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คุณลักษณะนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวัดได้จาก บุคลิกภาพของนักศึกษา เกรดเฉลี่ยวิชาเอก และเกรดเฉลี่ยวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1, 2 และ 3 ซึ่งนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพของความเป็นครู จะเป็นคนที่มีความกระฉับกระเฉง กระตือรือร้น พูดจาฉะฉาน ได้ใจความ มีความใฝ่รู้ กล้าแสดงความคิดเห็น มีความสามารถในการอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรม

ให้สามารถเข้าใจได้ โดยพฤติกรรมด้านบุคลิกภาพดังกล่าวมาแล้วนี้ ย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้ในสาขาวิชาเอก เพราะการที่จะเรียนรู้วิชาเอกได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยความใฝ่รู้ใฝ่เรียน การกล้าแสดงความคิดเห็น ความรับผิดชอบ ส่วนเกรดเฉลี่ยวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1,2,3 นั้นก็เป็นผลจากการฝึก

ความเป็นครูในทุกๆเรื่อง รวมทั้งการสังเกตการณ์สอน(รายวิชาฝึกฯ 1) และการทดลองสอนในชั้นเรียนจริงทั้งชั้นเรียนระดับประถมศึกษา(รายวิชาฝึกฯ 2) และระดับชั้นมัธยมศึกษา (รายวิชาฝึกฯ 3) ซึ่งทั้ง 3 เรื่องนี้ ย่อมส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในเรื่อง เกรดเฉลี่ยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน เป็นเวลา 2 ภาคเรียน แน่นอน เพราะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน (รายวิชาฝึกฯ 2,3) ย่อมทำให้เกิดประสบการณ์ ทำให้มีความมั่นใจ มีเทคนิคการสอนเพิ่มขึ้น สามารถสอนได้สนุกสนานมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2543) ที่พบว่า คุณลักษณะความเป็นครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาที่มีคุณลักษณะของความเป็นครู ซึ่งได้แก่ การมีบุคลิกภาพดี คุณสมบัติส่วนตัวดี สอนดี และปกครองดี ประพฤติดี มีจรรยาและคุณธรรมสูง และมีมนุษยสัมพันธ์ดี จะมีผลของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสูง เนื่องจากคุณลักษณะความเป็นครู เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับผู้ทำหน้าที่ครู เพราะต้องนำเอาไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การอบรมดูแลนักเรียน รวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนด้วย เมื่อนักศึกษามีคุณลักษณะความเป็นครูสูงก็จะทำให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ครูให้บังเกิด จึงส่งผลให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นด้วย และยังสอดคล้องกับผลการวิจัย Kimmel (1965) ที่พบว่าองค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์กันกับผลสัมฤทธิ์การฝึกสอน และสอดคล้องกับ นิศารัตน์ ศิลปะเดช (2533) พบว่าตัวแปรคุณลักษณะของนักศึกษาครู มีความสัมพันธ์และสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาชีพครูได้ รวมทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Knight and others (2006) ที่พบว่า ครูที่มีความสามารถเหมาะสมกับการเป็นครูมืออาชีพ จะต้องมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ ความรู้ความสามารถในเนื้อหารายวิชาที่สอน ความเอื้ออาทรต่อผู้เรียน และความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน

โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) มีความรู้ความสามารถ เกี่ยวกับการอธิบายเรื่องยากให้เข้าใจได้ง่าย มีทักษะในการจัดการชั้นเรียนที่ดี สามารถตอบคำถามของนักเรียนได้อย่างชัดเจน และมีข้อมูลหรือหลักฐานอ้างอิง (2) มีความเอื้ออาทรต่อผู้เรียน เช่นไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกอับอายในห้องเรียน รักษาคำพูด ปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างเท่าเทียมกัน และมีความยืดหยุ่น (3) มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เช่น กระตือรือร้นในการสอน เป็นคนน่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ดี และใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย รวมทั้งสอดคล้องกับการวิจัยของ ชมพูนุท ร่วมชาติ (2548) ที่พบว่าลักษณะครูที่พึงประสงค์ในอนาคตประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ (1) ครูต้องมีความรู้อย่างลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาการของสาขาที่สอนอย่างน้อย 2 วิชา พร้อมทั้งมีคามรู้ความสามารถในวิชาชีพครู (2) ครูต้องมีทักษะเฉพาะในแต่ละสาขาวิชา (3) ครูต้องมีคุณธรรม จรรยาบรรณ และบุคลิกภาพความเป็นครู (4) ครูต้องมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น

การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นปัจจัยที่สอง ด้วยอิทธิพลรวม 0.56 ซึ่งเป็นอิทธิพลทางตรง 0.47 และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านคุณภาพโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 0.09 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ วัดได้จาก ระบบการนิเทศ และการสัมมนาระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับจัดระบบการนิเทศ จะทำให้นักศึกษาได้รับการนิเทศจากอาจารย์ในมหาวิทยาลัยตามสาขาวิชาเอกของตนเอง ซึ่งคณะครุศาสตร์ได้จัดให้อาจารย์ประจำสาขาวิชาเอกต้องออกไปนิเทศนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนต่างๆที่ครอบคลุมเขตบริการของมหาวิทยาลัย 5 จังหวัดคือ จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดพิษณุโลก ภาคเรียนละ 2 ครั้ง ฉะนั้นนักศึกษาจะได้รับการสะท้อนทั้งสองเรื่อง คือความเป็นครูที่เน้นบุคลิกภาพ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งเนื้อหาวิชาเอกของตนเอง ส่วนการจัดสัมมนาระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งจะจัดภาคเรียนละ 2 ครั้งเช่นกัน คือระหว่างกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียน เพื่อเป็นเวทีให้ทั้งโรงเรียนที่เป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และนักศึกษา ได้สะท้อนข้อมูลซึ่งกันและกัน จะได้ปรับแนวทางการทำงานได้ตรงกันมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2543)

ที่พบว่ากระบวนการนิเทศและติดตามผลของสถาบันราชภัฏมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01เพราะกระบวนการนิเทศและติดตามผลเป็นกระบวนการพัฒนา ชี้แนะ ช่วยเหลือนักศึกษา ทั้งในด้านเนื้อหาวิชา ด้านการสอน และด้านคุณลักษณะความเป็นครู ทำให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดี อันจะส่งให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบุญ ภู่นวล (2535) ที่พบว่าอาจารย์นิเทศให้กำลังใจ และความเมตตา จะส่งผลต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา รวมทั้งสอดคล้องกับ Spivey (1972) ที่ได้ศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักศึกษาฝึกสอนคือการดำเนินงาน และการประเมินผลนักศึกษาฝึกสอน

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

คุณภาพของโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 0.13 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตัวแปรนี้วัดได้จาก ความเอาใจใส่ของครูพี่เลี้ยง และการสนับสนุนของคณะผู้บริหาร ซึ่งถ้านักศึกษาได้รับการเอาใจใส่จากครูพี่เลี้ยงอย่างใกล้ชิด และกันเอง จะทำให้นักศึกษารู้สึกอบอุ่น กล้าที่จะพูดคุยปรึกษาสิ่งที่นักศึกษามีปัญหา ทั้งการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติตนต่อบุคคลอื่นๆในโรงเรียน รวมทั้งเรื่องอื่นๆ ส่วนการสนับสนุนของคณะผู้บริหาร เช่นการจัดระบบภายในโรงเรียนเพื่อให้ครูทุกคนในโรงเรียนตระหนักถึงการร่วมมือกันในการฝึกความเป็นครูให้กับนักศึกษา การสนับสนุนอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนทุกเรื่องจะทำให้นักศึกษาเกิดความประทับใจมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่อย่างทุ่มเทยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2543) ที่พบว่าทั้งการเอาใส่ของครูพี่เลี้ยงและการเอาใส่ของผู้บริหารโรงเรียนฝึกประสบการณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

บัณฑิตย์ ลิมปนชัยพรกุล และ ธนีนาฎ ณสุนทร (2559) ที่พบว่า บรรยากาศองค์กรนั้น ผู้บริหารควรจะต้องใช้ข้อมูลจากการรับฟังข้อเสนอแนะต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะเพิ่มขึ้น โดยมีผู้ที่มีประสบการณ์และมีความกระตือรือร้น ให้การสนับสนุนและสภาพแวดล้อมในองค์กรที่ดี จะจูงใจให้เกิดความสำเร็จขององค์กร

อุปนิสัยของเพื่อนร่วมหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้วยอิทธิพลทางตรง 0.33 เนื่องจากตัวแปรนี้วัดได้จาก ความมีน้ำใจช่วยเหลือกัน และความสามัคคีของเพื่อนๆที่ร่วมหน่วยฝึกประสบการณ์โรงเรียนเดียวกัน ซึ่งเรื่องนี้น่าจะมีความสำคัญมากในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นเวลา 1 ปี หรือ 2 ภาคเรียน เพราะนักศึกษาต้องทำงานร่วมกันทั้งๆที่ไม่รู้จักกันมาก่อนในช่วงเรียนมหาวิทยาลัย 4 ปี แต่เมื่อต้องมาอยู่ในสถานะเดียวกันคือครูฝึกสอน ในโรงเรียนเดียวกัน ย่อมต้องมีการปรับตัวเองทั้งการเป็นอยู่ การพูดคุยกัน การทำงานร่วมกัน เพื่อให้ครูภายในโรงเรียนเห็นความเป็นหนึ่งเดียวของการฝึกประสบการณ์ชุดนี้ ถ้าเพื่อนร่วมหน่วยฝึกสอนมีน้ำใจช่วยเหลือกันอย่างจริงใจ ปรึกษาหารือกันได้ทุกเรื่อง ทั้งการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นงานสำคัญ และเรื่องอื่นๆทุกเรื่อง รวมทั้งมีความสามัคคี ช่วยกันรับผิดชอบอย่างเต็มกำลังความรู้ ความสามารถทำงานที่เป็นส่วนรวม ย่อมส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน และเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู รวมทั้งได้รับเกรดการฝึกสอนที่ดีตามมาอย่างแน่นอน ซึ่งก็คือความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2543) ที่พบว่าการคบเพื่อนของนักศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะนักศึกษา ซึ่งวัดได้จาก บุคลิกภาพนักศึกษา เกรดวิชาเอก และเกรดเฉลี่ยวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน 1,2,3 มีอิทธิพลมากที่สุด ต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งสิ่งเหล่านี้ นักศึกษาจะได้รับในระหว่างศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย เป็นเวลา 4 ปี ฉะนั้น คณะครุศาสตร์ต้องมีกระบวนการสร้างคุณลักษณะทั้ง 3 เรื่องเหล่านี้ อย่างเข้มข้น เอาจริงเอาจัง เพื่อปลูกฝังให้นักศึกษา

2. คุณภาพโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า มีอิทธิพลค่อนข้างน้อย ซึ่งตามสภาพจริงนักศึกษาจะได้รับประสบการณ์ทั้งมวลจากการใช้ทฤษฎีมาสู่การปฏิบัติการสอนจริงฉะนั้นคณะครุศาสตร์ อาจหาแนวทางร่วมกับโรงเรียนในทำให้กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์เต็มที่ทั้งเรื่องการสอน และการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในเรื่องบทบาทหน้าที่โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อช่วยพัฒนาความเป็นครูให้กับนักศึกษา

2. ควรมีการวิจัยเพื่อหารูปแบบแนวทางจัดกิจกรรมการสัมมนาที่เกิดประโยชน์ ต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

ชมพูนุช ร่วมชาติ. (2548). **อนาคตภาพของหลักสูตรวิชาชีพครูในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2500 – 2559).** วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชวนชัย เชื้อสาธุชน. (2538). **ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาวิทยาลัยครู**. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี

นิศารัตน์ ศิลปะเดช. (2533). **การวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาชีพครูของนักศึกษาในวิทยาลัยครู**. วิทยานิพนธ์ คด. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มานี แสงหิรัญ. (2551). **การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะความเป็นครู.** วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2543). **การศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู**. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร

ปัญญาพร ฐิติพงศ์ และ ประสพชัย พสุนนท์. (2559) “แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในบริษัทก่อสร้าง : กรณีศึกษา บริษัท อินเตอร์ เอ็กพิร์ท คอนสตรัคชั่น จำกัด” **วารสารวิชาการ Veridian E – Journal,** ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม 2559 **:** 1286

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2536). **รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักศึกษาครู**. กรุงเทพฯ: กรมการฝึกหัดครู

บัณฑิตย์ ลิมปนชัยพรกุล และ ธนีนาฎ ณสุนทร. (2559). “องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” **วารสารวิชาการ Veridian E – Journal,** ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน 2559 **:** 184

ภาษาต่างประเทศ

Anderson, L.W. (1994). Attitudes, measurement. In Orsten Husen and T.N. Postlehwaite (Eds.)**The international encyclopedia of education** (2nd ed.) Oxfor: Pergamon.

Knight, Arletta and Buaman. (2006). **Teacher “Credibility” : A tool for Diagnosing Problem in Teacher / Student Relationships**. Avilable from www.ou.edu/pii/tips/ideas/credibility.html. (2007 , June 7)

Spivey, Don Ray. (1972). “The Prediction of Student Teaching Success in Teacher Education Program : Development and Present Status,” **Dissertation Abstracts International. 33** : 4227-A-4228-A ; May, 1972.